

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

unicef
pro každé dítě

Financováno
Evropskou unií

METODICKÁ DOPORUČENÍ

pro Českou republiku k vývoji integrovaných datových systémů
a vyhodnocovacích postupů pro **sektor předškolního
vzdělávání a péče**

@UNICEF Česká republika

*Pro projekt „Vytvoření komplexního monitorovacího a evaluačního
rámcu pro předškolní vzdělávání a péči v České republice“.*

Metodická doporučení pro Českou republiku k vývoji integrovaných datových systémů a vyhodnocovacích postupů pro sektor předškolního vzdělávání a péče

Jessica Katharine Brown, Jana Straková, Jaroslava Simonová

Tato metodická doporučení byla vytvořena jako součást projektu „Vytvoření komplexního monitorovacího a evaluačního rámce pro předškolní vzdělávání a péči v České republice“, který je financován Evropskou unií prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu a implementován UNICEF ve spolupráci s Evropskou komisí.

Podpora Evropské komise při vytvoření tohoto dokumentu nezakládá souhlas s jeho obsahem, který odráží pouze názory autorů. Komise nemůže být číněna odpovědnou za jakékoli použití informací v ní obsažených.

Praha,
květen 2025

OBSAH

Seznam zkratk	3
1. Úvod	4
1.1 Proč jsou datové systémy pro řízení předškolního vzdělávání a péče tak důležité	4
1.2 Datové systémy pro řízení předškolního vzdělávání a péče	6
1.3 Integrace předškolního vzdělávání a péče do stávajících systémů	7
2. Informační systémy pro řízení předškolního vzdělávání a péče	8
2.1 Klíčové zásady efektivity datového systému pro řízení předškolního vzdělávání a péče	9
2.2 Architektura systému ECEC-MIS	10
2.3 Aspekty databáze a softwaru – standardy funkčnosti	11
2.4 Používání systémů ECEC-MIS – vyžadované klíčové prvky	12
3. Implementační kroky pro Českou republiku	16
3.1 Aktuálně používané datové systémy	16
3.2 Nové právní rámce pro datové systémy v České republice	19
3.3 Doporučení	22
Příloha č. 1 Checklist funkčnosti systémů ECEC-MIS	29
Příloha č. 2 Checklist pro posouzení národního datového systému pro řízení předškolního vzdělávání a péče	32

SEZNAM ZKRATEK:

API	Aplikační programové rozhraní
DIA	Digitální a informační agentura
ECEC-MIS	Informační systém pro řízení předškolního vzdělávání a péče
EMIS	Informační systém(y) pro řízení vzdělávání
GDPR	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů
ICT	Informační a komunikační technologie
ID	Identita
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
M&E	Monitorování a evaluace
MIS	Manažerský informační systém
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PVP	Předškolní vzdělávání a péče
OLAP	Online analytické zpracování
SAAS	Software jako služba
SLA	Smlouva o poskytování služeb
UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UNICEF	Dětský fond Organizace spojených národů

1 ÚVOD

Tato metodická doporučení byla vypracována jako součást projektu **Vytvoření komplexního monitorovacího a evaluačního rámce pro předškolní vzdělávání a péči v České republice**, který vede Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) v úzké spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Tento projekt je financován Evropskou unií prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu a implementován UNICEF ve spolupráci s Evropskou komisí.

Na základě cílů stanovených v rámci projektu vznikl tento dokument, který má České republice poskytnout podporu při vytváření integrovaných datových systémů a vyhodnocovacích postupů pro monitorování a evaluaci předškolního vzdělávání a péče. Dokument je v souladu s dalším novým výstupem projektu – monitorovacím a evaluačním rámcem – a řídí se aktuálními mezinárodními trendy a nejnovějšími doporučeními.

V prvních dvou kapitolách jsou uvedeny mezinárodní trendy a doporučení, které pro český kontext na základě svých dlouholetých mezinárodních zkušeností v oblasti předškolního vzdělávání a péče sepsala Jessica Katharine Brown. Třetí kapitola, vytvořená týmem Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, popisuje aktuální situaci a poskytuje doporučení specifická pro Českou republiku. Doporučení vycházejí z předchozích výstupů projektu. Přes snahu o co největší konkretizaci zůstávají některá doporučení v poměrně obecné rovině. Je to způsobeno tím, že tato zpráva vzniká v době, kdy jsou v obou resortech (školství i práce a sociálních věcí) v legislativním procesu úpravy, které zásadně mění způsob sběru a správy dat týkajících se zařízení PVP a byly zahájeny první kroky k jejich implementaci. Úpravy velmi pravděpodobně vyřeší některé problémy, na které jsme upozorňovali v úvodních zprávách projektu, ale v tuto chvíli ještě není zřejmé, jak, ani jaké problémy zůstanou neřešeny. Z toho důvodu se doporučení v některých aspektech zaměřují pouze na obecné principy, které by v každém případě měly být naplňovány.

Pro účely praktického a konkrétního sledování a kontroly nastavování, tvorby a funkčnosti datových systémů byly vytvořeny dva checklisty, které tvoří přílohy 1 a 2 tohoto dokumentu. Oba checklisty byly vytvořeny na základě mezinárodních zkušeností a doporučení formulovaných v těchto metodických pokynech a současně jsou úzce navázány na nový Monitorovací a evaluační rámec pro předškolní vzdělávání a péči v České republice vytvořený v rámci projektu. První checklist se zaměřuje na jednotlivé aspekty funkčnosti systému a technické nastavení. Druhý checklist je pak zaměřen spíše na širší kontext monitoringu a evaluace a obecnější principy, do kterých je datový systém v rámci něj zasazen. Tento checklist je určen primárně pro úředníky obou resortů z věcných sekcí.

1.1 Proč jsou datové systémy pro řízení předškolního vzdělávání a péče tak důležité

Efektivní rozhodování v oblasti předškolního vzdělávání a péče se zakládá na kvalitních datech spravovaných prostřednictvím účinných informačních systémů. Z dvanáctiměsíčního projektu pracovní skupiny EU pro předškolní vzdělávání a péči zaměřeného na monitorování a evaluaci předškolního vzdělávání a péče vyplývá, že ke zlepšení kvality celkového systému předškolního

vzdělávání a péče je třeba, aby strukturální a procesní kvalita předškolního vzdělávání a péče věnovali pozornost všichni relevantní aktéři a aby dobře tomuto tématu rozuměli. Informace o silných a slabých stránkách sektoru lze získat z robustních datových systémů, které také přispívají k soudržnosti a posilování výzkumné infrastruktury v oblasti předškolního vzdělávání a péče¹. Informační systém pro řízení předškolního vzdělávání a péče (ECEC-MIS) se neomezuje na technické a provozní procesy. Slouží jako klíčový nástroj pro strategické rozhodování, tvorbu politik, sestavování rozpočtu a případně, tam kde je to relevantní, i pro rutinní řízení programů předškolního vzdělávání a péče na lokální úrovni.

Vysoce kvalitní data a dobře fungující databáze jsou základním předpokladem pro rozvoj politik v oblasti předškolního vzdělávání a péče založených na datech a pro realizaci cílených intervencí s maximálním dosahem. Umožňují využívání robustních monitorovacích a evaluačních procesů (M&E), které zajišťují efektivitu programů², spravedlivou alokaci zdrojů a průběžné zkvalitňování³. Transparentní datové systémy jsou předpokladem pro vzájemnou důvěru mezi zapojenými aktéry, odhalují nerovnosti v přístupu a ve výsledcích a slouží jako nástroj k zajištění inkluzivního a spravedlivého předškolního vzdělávání a péče pro všechny děti.⁴ Rámec organizace UNICEF „Build to Last“ pro předškolní vzdělávání a péči vyzývá ke „komplexnímu přístupu k zajišťování kvality, který vyvažuje externí a interní monitorovací mechanismy a který rovněž zahrnuje postupy pro oceňování dosažených výsledků nebo zlepšení. Kromě toho má systém obsahovat standardizované postupy sběru dat a vhodné nástroje, které přispívají k vyšší kvalitě napříč poskytovateli a zařízeními.“⁵ Monitoring a evaluaci označuje za klíčový faktor také Rámec kvality EU pro předškolní vzdělávání a péči, který vyzývá členské státy EU k zavedení systémů předškolního vzdělávání a péče, kde „monitoring a evaluace přináší na příslušné místní, regionální a/nebo národní úrovni informace, na jejichž základě je možné průběžně zlepšovat uplatňované principy a praxi,⁶“ a rovněž uvádí, že monitoring a evaluace by měly být prováděny v nejlepším zájmu dítěte.

Spolehlivá data rovněž slouží jako nástroj pro prediktivní analýzu, která je vodítkem při dlouhodobém plánování potřeb dětí v raném věku a posiluje schopnost systému reagovat na krize formou informovaných a včasných opatření. Funkční systémy upevňují zejména v decentralizovaných systémech spolupráci mezi institucemi a jsou nositeli inovace – slouží k propagaci a rozšiřování úspěšných postupů.⁷ V celosvětovém měřítku pak kvalitní datové systémy pro

- 1 Evropská komise (2023). Improving the governance of monitoring and evaluation of quality in Early Childhood Education and Care (ECEC) (Zlepšování řízení monitoringu a hodnocení kvality předškolního vzdělávání a péče), Pracovní skupina pro předškolní vzdělávání a péči. Dostupné z: [https://wikis.ec.europa.eu/spaces/EAC/pages/48761832/ECEC+Documents?preview=/48761832/99419303/ECEC%20WG%20-%20M%26E%20-%202nd%20report%20\(Governance%20of%20M%26E\)%20-%20August%202023.pdf](https://wikis.ec.europa.eu/spaces/EAC/pages/48761832/ECEC+Documents?preview=/48761832/99419303/ECEC%20WG%20-%20M%26E%20-%202nd%20report%20(Governance%20of%20M%26E)%20-%20August%202023.pdf)
- 2 V tomto dokumentu se programem rozumí kombinované poskytování služeb předškolního vzdělávání a péče a různé systémové úrovně fungování a řízení, které jsou pro poskytování těchto služeb nezbytné.
- 3 UNESCO (2024), Why We need Effective Education Management Information Systems. (Proč potřebujeme efektivní informační systémy pro řízení vzdělávání.) Blog UNESCO, <https://uis.unesco.org/en/blog/why-we-need-effective-education-management-information-systems>.
- 4 UNESCO (2019), The Use of UIS Data and Education Management Information Systems to Monitor Inclusive Education (Využívání datových systémů a informačních systémů pro řízení vzdělávání ze strany Statistického ústavu UNESCO (UIS) pro monitorování inkluzivního vzdělávání), Information Paper, No 60, Statistický ústav UNESCO, Montreal.
- 5 Dětský fond Organizace spojených národů (2020). Build to Last: A framework in support of universal quality pre-primary education (Build to Last: Rámec na podporu všeobecného kvalitního předškolního vzdělávání), UNICEF, New York.
- 6 Evropská komise (2019). Doporučení Rady o vysoce kvalitních systémech předškolního vzdělávání a péče. Úřední věstník Evropské unie. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=CS)
- 7 OECD (2015), Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care (Úspěšný start IV: Monitorování kvality v předškolním vzdělávání a péči), Starting Strong, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264233515-en>.

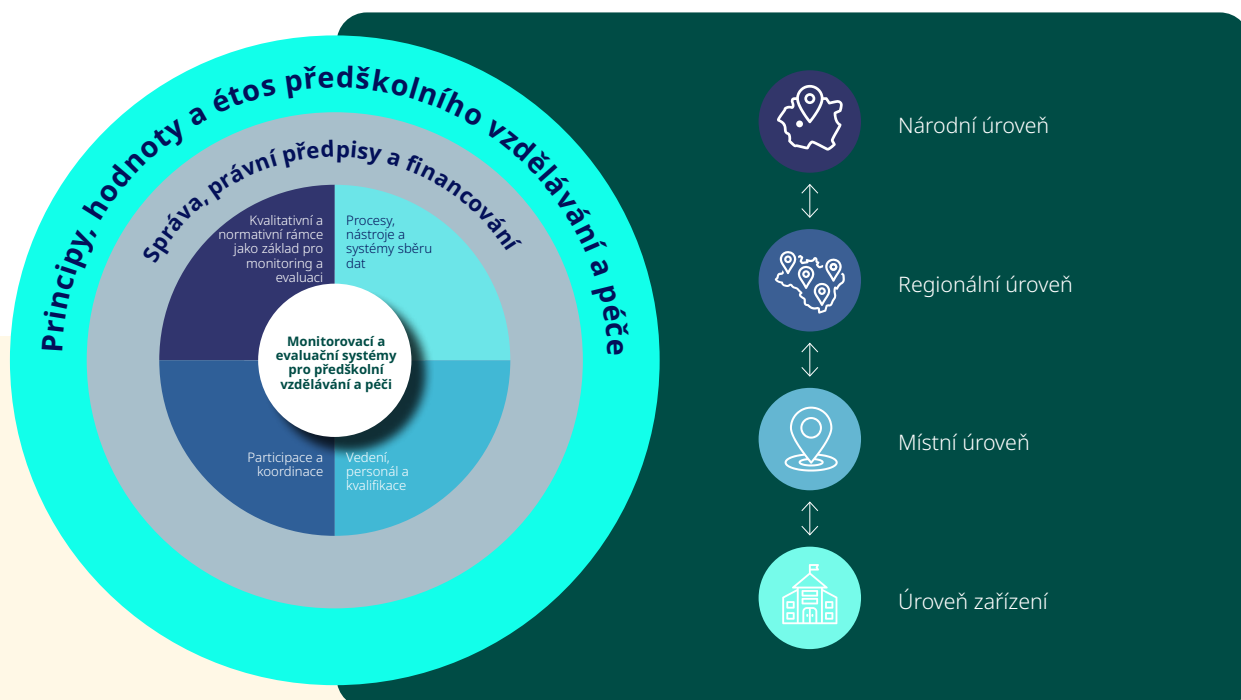
řízení předškolního vzdělávání a péče umožňují sladění této oblasti s mezinárodními požadavky, sdílení osvědčených postupů a rozvoj globálních znalostí s cílem podporovat příležitosti a zlepšovat výsledky v rámci předškolního vzdělávání a péče na celém světě.

1.2 Datové systémy pro řízení předškolního vzdělávání a péče

Nastavení spolehlivého systému pro předškolní vzdělávání a péči vyžaduje dobře fungující přístup k zajišťování kvality, monitoringu a evaluaci a dále spolehlivou datovou infrastrukturu a procesy, které mohou podpořit tvorbu politiky založené na datech a posílit odpovědnost jednotlivých aktérů. V decentralizovaném systému, kde je odpovědnost za předškolní vzdělávání a péči rozdělena mezi více resortů, je vytvoření efektivního datového systému náročné, ale nezbytné. Může vyžadovat dlouhodobou vizi spočívající v systematickém sbližování jednotlivých systémů, které budou v konečné fázi sloučeny do jednoho.

Cílem rámce pro monitorování a evaluaci předškolního vzdělávání a péče je zvýšit kvalitu a dostupnost předškolního vzdělávání a péče prostřednictvím systematického monitorování a evaluace strukturálních a procesních indikátorů. Tento rámec slouží jako podklad pro rozhodování založené na datech, přičemž vychází ze sběru a analýzy velkého množství dat. Tím je zajištěna transparentnost, odpovědnost a průběžné zkvalitňování. Do evaluace a využití získaných poznatků k tvorbě politik a nastavování procesů je zapojeno široké spektrum aktérů, jako jsou rodiče, děti a pracovníci. Tímto přístupem rámec přispívá k inkluzivitě a flexibilitě celého systému. Kromě toho klade důraz na profesní rozvoj a mechanismy zpětné vazby, které souží jako podpůrný mechanismus pro pracovníky a stimulují systematický růst, a vytváří tak udržitelné, vysoce kvalitní prostředí předškolního vzdělávání a péče přizpůsobené potřebám dětí a komunity.

Aby však takové prostředí mohlo vzniknout, je třeba propojit jednotlivé složky systému, které se monitorování a evaluace týkají, jak je uvedeno níže v Rámci složek pro monitorovací a evaluační systémy pro předškolní vzdělávání a péči.⁸

Zdroj: Brown, J (2024a). M&E Components Framework (Rámec složek pro monitorovací a evaluační systémy)

8 Brown, J. (2024a). Zpráva o evropských příkladech dobré praxe v oblasti monitorování a evaluace předškolního vzdělávání a péče. UNICEF, Praha.

1.3 Integrace předškolního vzdělávání a péče do stávajících systémů

Je potřeba zdůraznit, že není nutné, aby existoval samostatný datový systém předškolního vzdělávání a péče (ECEC-MIS). V ideálním případě by mohl být hostován v rámci stávajícího systému příslušných ministerstev či orgánů a mohl by se jednoduše stát součástí stávajícího informačního systému pro řízení vzdělávání (EMIS), případně by mohl obsahovat moduly z různých systémů ministerstev, ze kterých by se data načítala a následně společně analyzovala. V posledním desetiletí nicméně vzniklo v různých zemích mnoho systémů pro sběr, správu a vykazování dat o vzdělávání, a výběr vhodného systému se tak stal složitým a náročným úkolem, který vyžaduje pečlivé posouzení, aby funkcionality systému odpovídaly konkrétním cílům a prioritám dané země.

V ideálním případě by státy měly směřovat od provozování více různých dílčích datových systémů, které nejsou navzájem propojené, směrem k efektivnějšímu způsobu správy dat. UNESCO na základě informací získaných během celosvětového semináře o systémech EMIS, který se konal v srpnu 2018, a řady diskuzí s jednotlivými zeměmi uskutečněných na doprovodných akcích Valného shromáždění OSN v roce 2019,⁹ vypracovalo zprávu obsahující komplexní praktické materiály, které jednotlivým státům mohou pomoci při přípravě, zlepšování a řízení jejich systémů EMIS.¹⁰ Většina postupů uvedených ve druhé kapitole tohoto dokumentu čerpá právě z této zprávy UNESCO. Uvedené postupy byly původně zamýšleny pro systém formálního vzdělávání, ale jsou platné i pro předškolní třídy v rámci vzdělávacího systému. Jejich přezkum z perspektivy předškolního vzdělávání a péče navíc ukázal, že jsou relevantní i pro zařízení předškolního vzdělávání a péče mimo formální vzdělávací systém. Kapitola 3 pak obsahuje informace a doporučení určená konkrétně pro Českou republiku.

9 Viz: <https://www.globalpartnership.org/content/outcomes-education-data-solutions-roundtable>

10 Van Wyk, C., & Crouch, L. (2020). Efficiency and Effectiveness in Choosing and Using an EMIS. (Účinnost a efektivita při výběru a používání EMIS.) Statistický ústav UNESCO, Montreal.

2 INFORMAČNÍ SYSTÉMY PRO ŘÍZENÍ PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A PÉČE

Definice informačního systému pro řízení vzdělávání (EMIS) podle UNESCO:

„EMIS lze definovat jako „systém pro sběr, integraci, zpracování, údržbu a šíření dat a informací na podporu rozhodování, analýzy a tvorby politik, plánování, monitorování a řízení na všech úrovních vzdělávacího systému. Jedná se o systém lidí, technologií, modelů, metod, procesů, postupů, pravidel a předpisů, které společně fungují tak, aby vedoucím pracovníkům v oblasti vzdělávání, osobám s rozhodovací pravomocí a manažerům na všech úrovních včas poskytovaly ucelený, integrovaný soubor relevantních, spolehlivých a jednoznačných dat a informací, které jim pomáhají při plnění jejich povinností.“ (UNESCO, 2019)

V tomto dokumentu je používán pojem „informační systém pro řízení předškolního vzdělávání a péče, resp. ECEC-MIS“. Tento pojem odkazuje na systém EMIS určený pro předškolní vzdělávání a péči nebo na integraci prvků a modulů relevantních pro PVP do širšího systému EMIS. Oba pojmy budou v tomto dokumentu používány zaměnitelně, stejně jako pojem „datový systém pro řízení předškolního vzdělávání a péče“.

Systémy EMIS se tradičně používají pro sektor základního vzdělávání (do něhož mohou být zahrnuty i některé předškolní ročníky, zejména pokud jsou v gesci ministerstva školství). Není však vyloučeno použití systému EMIS i u starších věkových skupin a rozhodně má smysl do něj integrovat data o předškolním vzdělávání a péči, zejména pokud systém již dobře funguje a lze rozšířit o další věkové kategorie/ročníky a/nebo moduly.

Postupy uvedené v tomto dokumentu lze uplatnit u celé řady stávajících systémů/platforem pro řízení vzdělávání bez ohledu na to, zda jsou oficiálně označovány jako „systémy EMIS“ či nikoli.

2.1 Klíčové zásady efektivity datového systému pro řízení předškolního vzdělávání a péče

Než se budeme věnovat podrobnějším technickým specifikům, je třeba zvážit některé obecné klíčové zásady nutné k zajištění efektivity datových systémů pro řízení PVP.

Komplexní sběr dat: Úspěšný datový systém zachycuje podrobná data o všech aspektech služeb předškolního vzdělávání a péče, včetně typů programů, počtu zapsaných dětí, profesní kvalifikace personálu, výsledků dětí a infrastruktury. Komplexní data umožňují ucelený vhled do sektoru předškolního vzdělávání a péče, odhalují nedostatky a rozdíly a nastiňují cíleně zaměřené intervence. Systém by měl být schopen zpracovávat jak procesní, tak strukturální indikátory kvality, a umožňovat různou úroveň/intenzitu/pravidelnost sběru dat.

Standardizace: Zásadním požadavkem je konzistence v definicích a klasifikacích napříč programy a jednotlivými státy. Mají-li data být globálně srovnatelná a má-li být zajištěn soulad s globálními měřítky, je třeba zavést mezinárodně uznávané standardy, jako je Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED).

Koordinace mezi ministerstvy a institucemi: V decentralizovaném systému hraje klíčovou roli efektivní spolupráce mezi různými ministerstvy a státními institucemi odpovědnými za předškolní vzdělávání a péči. Je tedy třeba zavést mechanismy pro sdílení a integraci dat, aby se zabránilo jejich zdvojení, harmonizovaly se procesy a odstranily mezery v informačním prostředí.

Zajištění kvality dat: Spolehlivá data jsou základním kamenem informovaného rozhodování. K zajištění přesnosti a důvěryhodnosti dat by státy měly zavést důsledné postupy zajišťování jejich kvality, včetně pravidelných auditů, validačních kontrol a standardů týkajících se časových harmonogramů.

Dostupnost a transparentnost: Otevřený a transparentní přístup ke zveřejňování dat napomáhá budování důvěry a jasnému rozdělení odpovědnosti. Tvůrci politik, personál zařízení předškolního vzdělávání a péče, výzkumní pracovníci i veřejnost by měli mít přístup k relevantním datům v uživatelsky přívětivých formátech, což zajistí jejich využitelnost při rozhodování a advokační práci.

Budování kapacit: Úspěch každého datového systému závisí na schopnostech těch, kteří jej spravují. K udržení vysokých standardů a plného využití potenciálu systému je nezbytné investovat do školení pracovníků, kteří se podílí na sběru, zadávání a analýze příslušných dat.

Ochrana osobních údajů a důvěrnost: Systém musí bezpodmínečně zaručovat ochranu osobních údajů dětí a rodin. K budování důvěry a zajištění etického používání dat je nezbytné dodržovat národní a mezinárodní předpisy o ochraně osobních dat, jako je obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR). Zabezpečení

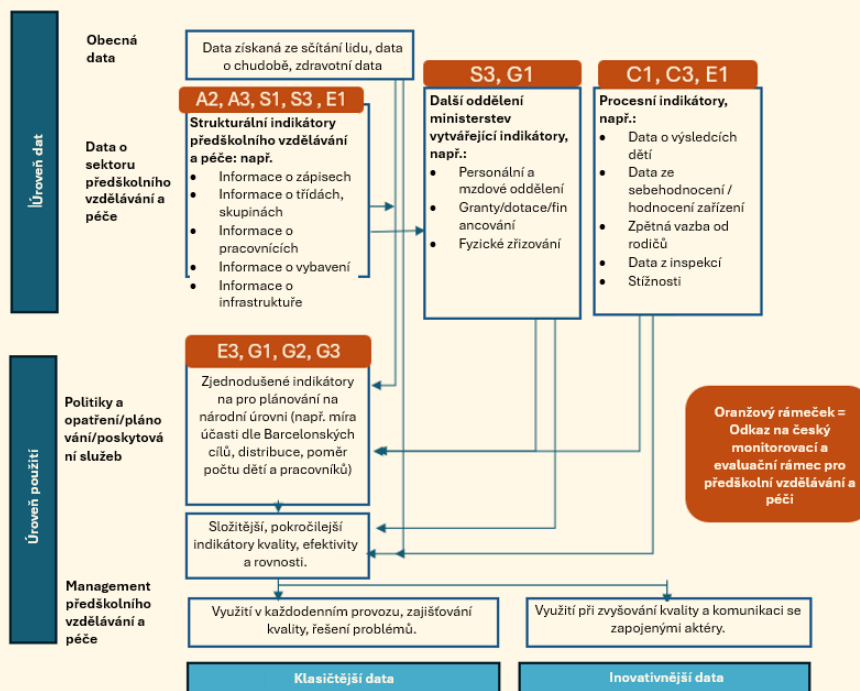
osobních údajů, zejména osobních údajů dětí, zdůrazňuje také Úmluva Rady Evropy č. 108, přičemž upozorňuje na zranitelnost dětí a jejich omezené porozumění důsledkům zpracování dat. V listopadu 2020 byly přijaty Pokyny k ochraně dat dětí v oblasti vzdělávání, které mají pomoci pedagogům, tvůrcům politik a organizacím prosazovat práva dětí na ochranu osobních dat v digitálním prostředí. Tyto pokyny propagují základní principy, jako jsou transparentnost, spravedlnost, omezení účelu zpracování, bezpečnost a minimalizace dat, a kladou důraz na jejich dodržování způsobem adekvátním věku daného dítěte. Mezi klíčová doporučení patří zpracování osobních dat dětí výhradně pro legitimní účely, zajištění transparentnosti pro děti a opatrovníky a implementování ochrany soukromí do vzdělávacích nástrojů.¹¹

2.2 Architektura systému ECEC-MIS

Architektura systému ECEC-MIS (ideálně v rámci stávajícího EMIS systému) je základní platformou pro sběr, ukládání, správu a využívání dat. Mezi klíčové úrovně datové architektury EMIS patří:

Níže uvedené schéma ukazuje vztah mezi daty a způsobem jejich použití včetně typických zdrojů dat:

Zdroj: Převzala Jessica K. Brown z Van Wyk, C., & Crouch, L. (2020)

11 Rada Evropy. (2020). Children's data protection in an education setting: Guidelines.(Ochrana údajů dětí ve vzdělávacím prostředí: Pokyny) Převzato z <https://edoc.coe.int/en/children-and-the-internet/9620-childrens-data-protection-in-an-education-setting-guidelines.html>

2.3 Aspekty databáze a softwaru – standardy funkčnosti

Existují určité obecné technické a provozní normy pro software a databáze, ze kterých by národní datový systém pro řízení předškolního vzdělávání a péče měl vycházet. Jedná se o tyto normy:

Interoperabilita a škálovatelnost:

K zajištění bezpečného sdílení dat a kompatibility by daná databáze měla být integrována do stávajících systémů používaných různými institucemi a měla by podporovat otevřené standardy a aplikační rozhraní (API). Plynulé sdílení dat mezi jednotlivými ministerstvy také vyžaduje přijetí vhodné právní úpravy. K zajištění škálovatelnosti je vhodné volit cloudová nebo modulární softwarová řešení, která budou schopna zpracovávat i vyšší počet zázpisů, fungovat s novými programy a reagovat na měnící se požadavky v rámci sektoru, aniž by bylo nutné systém zásadně upravovat. Řešení tohoto typu nabízejí flexibilitu a finanční efektivitu a zajišťují, že se systém bude vyvíjet v souladu s organizačními potřebami.

Použitelnost a přizpůsobení:

Aby byla zajištěna použitelnost ze strany uživatelů s různou úrovní technických znalostí, je nezbytné vytvořit uživatelsky přívětivé rozhraní. Funkce, jako jsou intuitivní navigace, jasné pokyny a vizuální přehledy, zjednodušují práci s daty i jejich interpretaci. Systém by měl také poskytovat možnosti přizpůsobení, aby umožnil individualizaci pracovních postupů, datových polí a formátů výkazů, které budou odpovídat potřebám jednotlivých regionů, institucí nebo programů. Díky těmto prvkům bude systém flexibilní a celkově efektivnější.

Zabezpečení a kvalita dat:

Je třeba zavést důkladná opatření k zabezpečení dat včetně šifrování při ukládání i přenosu, přidělování přístupu na základě určených rolí, aby nedocházelo k neoprávněnému přístupu k datům, a dále pak přísné dodržování GDPR nebo podobných právních předpisů o ochraně osobních údajů. K zachování vysoké kvality dat jsou také potřeba integrované mechanismy, jako jsou automatizovaná validace dat a procesy čištění. Pro zajištění odpovědnosti jsou pak klíčové kontrolní záznamy a funkce zaznamenávání chyb, které zaručují, že veškeré nesrovnalosti budou okamžitě odhaleny a vyřešeny.

Pokročilá analýza dat a vykazování:

Databáze by měla umožňovat sofistikovanou analýzu pomocí nástrojů, jako jsou přizpůsobitelné šablony, vizualizace (grafy a tabulky), a možnosti práce s dlouhodobými daty. Tyto funkce umožňují tvůrcům politik a administrátorům identifikovat trendy, vyhodnocovat efektivitu programů a odvozovat relevantní poznatky. Pokročilá analýza také podporuje rozhodování založené na datech tím, že transformuje hrubá data do smysluplných, relevantních výstupů.

Údržba a zajištění budoucí funkčnosti:

K dlouhodobé udržitelnosti funkčnosti systému je potřeba nepřetržitá podpora ze strany dodavatelů / interních řešení, včetně spolehlivého zákaznického servisu a dobře definovaných smluv o poskytování služeb (SLA), kterými budou zajištěny včasné aktualizace a řešení problémů. Dlouhodobé funkčnosti systému lze docílit pomocí modulárních architektur, které je možné aktualizovat nebo rozšiřovat podle potřeby. Dále je vhodné realizo-

vat pravidelné konzultace s jednotlivými aktéry, aby se systém vyvíjel v souladu s novými technologickými a legislativními požadavky. Pro úspěšný přechod na nový systém je rozhodující hladká migrace dat ze starších systémů s přísnými kontrolami přesnosti a školením pracovníků.

Nad rámec toho UNESCO definuje některé klíčové aspekty funkčnosti na různých úrovních, které by měl mít „kupující“ na paměti nebo na které by se měl zaměřit výběr datového systému zaměřit.¹²

2.4 Používání systémů ECEC-MIS – vyžadované klíčové prvky

Jakmile bude zaveden vhodný datový systém pro řízení předškolního vzdělávání a péče, je třeba ještě zvážit některé zásadní aspekty týkající se optimalizace využívání tohoto systému i dat.¹³

2.4.1 Dovednosti pracovníků a požadavky na pracovníky

Pro efektivní fungování systému ECEC-MIS musí stát zajistit, aby příslušní pracovníci působící na národní úrovni, na úrovni územních samosprávných celků a na úrovni zařízení měli potřebné technické znalosti a manažerské dovednosti. Pracovníci na národní úrovni odpovědní za data by měli mít odborné znalosti v oblasti informačních a komunikačních technologií a správy dat, včetně provozu databázových systémů, údržby hardwaru a používání softwarových nástrojů pro zpracování dat. Kromě toho by měli rozumět procesům sběru a zadávání dat, ať už manuálními metodami, nebo prostřednictvím digitálních platforem, aby byla zajištěna konzistentnost a přesnost. Klíčové jsou také dovednosti v oblasti statistické analýzy, které pracovníkům umožňují data interpretovat a přijímat na jejich základě rozhodnutí. Kromě technických znalostí jsou nezbytné i osobnostní a komunikační dovednosti, které usnadňují spolupráci s jinými odděleními a zapojenými aktéry. Průběžné rozšiřování znalostí a dovedností prostřednictvím školicích programů, workshopů a mentoringu zajistí, že budou pracovníci dobře připraveni a schopni se přizpůsobit měnícím se požadavkům a technologiím. Na úrovni zařízení a obecního úřadu by pracovníci měli být vybaveni znalostmi v oblasti sběru dat a základní analýzy dat. Měli by také být vyškoleni v používání konkrétních digitálních nástrojů sloužících k poskytování dat a k přístupu k nim.

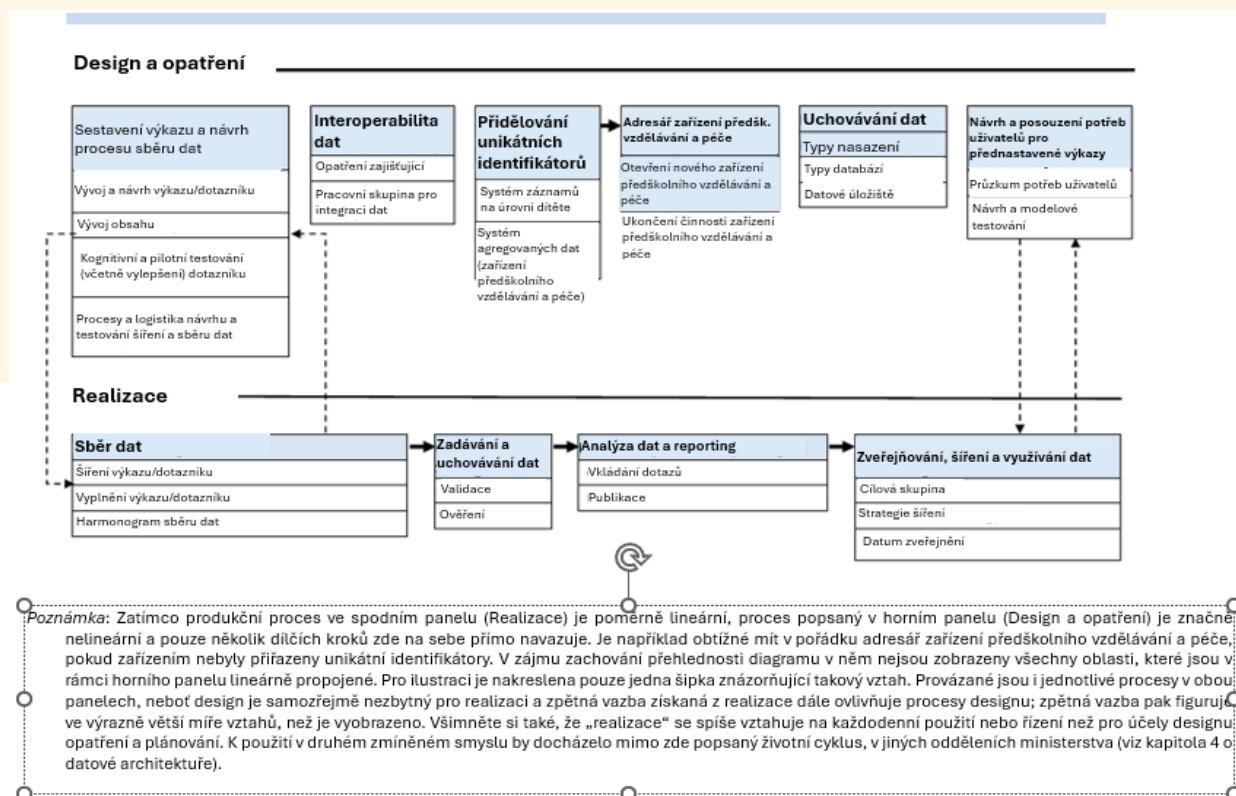
1. Životní cyklus systému EMIS

Životní cyklus systému EMIS se skládá z fáze sběru, správy a zveřejnění dat v rámci sektoru předškolního vzdělávání a péče. Vše začíná návrhem dotazníku/formuláře pro sběr dat, který je uživatelsky přívětivý, strukturovaný a dostatečně komplexní, aby zachytil všechny relevantní metriky, a současně vhodný z hlediska získávání dat o kvalitě procesů i tradičnějších měření strukturální kvality. Za účelem zachování konzistentnosti dat v rámci jednotlivých let a napříč systémy jsou přidělovány unikátní identifikátory, např. standardizované identifikátory označující zařízení předškolního vzdělávání a péče, stejně tak i děti. Je rovněž nezbytné provádět pravidelné aktualizace adresáře zařízení předškolního vzdělávání a péče, aby byly zohledněny změny, tj. například zahájení nebo ukončení činnosti určitého zařízení. Procesy zadávání a ukládání dat musí být bezpečné,

12 Van Wyk, C., & Crouch, L. (2020). Efficiency and Effectiveness in Choosing and Using an EMIS. (Účinnost a efektivita při výběru a používání EMIS.) Statistický ústav UNESCO, Montreal.

13 Van Wyk, C., & Crouch, L. (2020). Efficiency and Effectiveness in Choosing and Using an EMIS. (Účinnost a efektivita při výběru a používání EMIS.) Statistický ústav UNESCO, Montreal.

přístupné a vybavené kontrolními mechanismy pro minimalizaci chyb. Dalším důležitým aspektem je interoperabilita – tedy zajištěné integrace a propojení systému EMIS s jinými systémy prostřednictvím standardizovaných formátů nebo aplikačního rozhraní (API). Posledním krokem je pak transformace hrubých dat do konkrétních poznatků a závěrů prostřednictvím analytických nástrojů. Ty jsou pak efektivními a dostupnými kanály šířeny mezi jednotlivé aktéry, čímž se životní cyklus systému uzavírá. To je znázorněno pomocí následujícího schématu:

Zdroj: Van Wyk, C., & Crouch, L. (2020)

2. Nástroje pro sběr dat

Efektivní sběr dat závisí na dobře navržených nástrojích, jako jsou výkazy a dotazníky pro zařízení předškolního vzdělávání a péče. Tyto nástroje musí být jasné strukturované, intuitivní a musí obsahovat metadata pro vyšší spolehlivost a snadné používání. Aby aktéři vyplňující výkazy či dotazníky prováděli sběr dat přesně a důsledně, je třeba k těmto nástrojům připravit podrobné pokyny a instrukce. Stále častěji jsou pro účely sběru dat na národní úrovni zaváděny digitální platformy, včetně webových systémů a mobilních aplikací, které snižují riziko manuálních chyb, zvyšují efektivitu a umožňují používat nástroje pro citlivější rozlišování (např. systém Valssi ve Finsku¹⁴). Tyto technologické inovace celý proces zefektivňují, umožňují včasný sběr dat a ověření v reálném čase během zadávání odpovědí. Vývoj pokročilých online nástrojů pro sběr dat také umožňuje větší dostupnost dat v reálném čase.¹⁵ Je důležité zamyslet se nad tím, která klíčová data jsou potřebná v reálném čase

14 <https://www.karvi.fi/en/evaluations/early-childhood-education-and-care/valssi-national-quality-evaluation-system-ecce>

15 Gustafsson-Wright, E., Osborne, S., & Aggarwal, M. (2022). Digital tools for real-time data collection in education. (Digitální nástroje pro sběr dat v odvětví vzdělávání v reálném čase.) Brookings Institution. Převzato z <https://www.brookings.edu/articles/digital-tools-for-real-time-data-collection-in-education/>

a jak nejlépe je shromažďovat. [Podrobnější pokyny k datům v reálném čase poskytuje Brookingsův institut zde.](#)

3. Unikátní identifikátory

Unikátní identifikátory jsou základním kamenem efektivního systému EMIS a měly by být používány i pro sběr dat o předškolním vzdělávání a péči, aby byla zajištěna konzistentní správa dat napříč systémy a v rámci jednotlivých let. Identifikátory dětí umožňují plynulé sledování pokroku jednotlivých dětí a jejich přechodů mezi zařízeními předškolního vzdělávání a péče i následně do základního vzdělávání. Podobně pak identifikátory zařízení předškolního vzdělávání a péče pomáhají vést přesný seznam institucí a usnadňují propojení datových souborů. Aby byly tyto identifikátory funkční, musí být generovány a spravovány pomocí standardizovaných algoritmů, které zajišťují konzistentnost a škálovatelnost. Propracovaný systém unikátních identifikátorů podporuje vytváření dlouhodobých datových souborů, které umožňují analyzovat trendy a přijímat informovaná rozhodnutí při nastavování legislativních a dalších opatření.

4. Zabezpečení kvality

Pro spolehlivé fungování systémů ECEC-MIS/EMIS je klíčové, aby byla zabezpečena vysoká kvalita dat. Je nutné zavést kontrolní mechanismy, díky kterým bude možné identifikovat odchylky nebo nesrovnalosti při zadávání dat. Automatizované procesy mohou upozornit na odchylky, zatímco záznamy o chybách a kontrolní zprávy pomáhají účinně řešit nesrovnalosti. Průběžné sledování dat pak zaručuje, že jsou stále aktuální, přesná a odpovídají potřebám tvůrců politik a jednotlivých aktérů. Tato vytrvalá snaha o zabezpečení kvality zajišťuje důvěryhodnost systému a dat, která produkuje, a posiluje jeho úlohu při rozhodování a tvorbě politik. Tabulka níže uvádí vlastnosti určující kvalitu dat, tak jak by měly být dodrženy.

Vlastnost	Popis
Úplnost	Měla by být předložena data pro všechny datové prvky za všechny vykazující subjekty (např. zařízení předškolního vzdělávání a péče, děti, rodiče, pracovníci předškolního vzdělávání a péče). Data jsou úplná, pokud jsou hodnoty dat přítomny u všech záznamů, výskytů nebo logických entit.
Relevance	Nemá význam shromažďovat data, pokud nejsou smysluplně využita při rozhodování o předškolním vzdělávání a péči a při zvyšování kvality. Je třeba se vyhnout příliš obsáhlým dlouhým výkazům a dotazníkům.
Přesnost	Metody sběru dat, metody validace dat a procesy ověřování dat by měly upřednostňovat přesnost, a to případně i na úkor času a vynaložených finančních prostředků. Objem dat by se měl pohybovat v rámci běžného rozpětí dat shromažďovaných pro daný datový prvek a subjekt. Kontrola odchylek – součástí uživatelských specifikací by měla být možnost automatické detekce většiny odchylek při zadání.
Aktuálnost	Data by měla být aktuální nebo aktualizovaná. Data musí být k dispozici včas a v okamžiku, kdy jsou potřebná, jinak se snižuje důvěryhodnost informačního systému. Všechny vykazující instituce by měly data předkládat ve stanoveném termínu.
Dostupnost	Data by měla být dostupná příslušným uživatelům na všech úrovních systému předškolního vzdělávání a péče. Uživatelé by měli vědět, jaká data jsou k dispozici a kde je lze najít a získat. Pro zlepšení dostupnosti dat v rámci organizace jsou důležitá metadata a datové slovníky. Data by měla být dostupná v případě potřeby kdykoli, a to co nejtransparentnějším způsobem, který je ale v souladu s širšími zájmy ochrany soukromí a bezpečnosti, jakož i s opatřeními upravujícími správu, sdílení a ochranu údajů napříč různými sektory.

Zdroj: Van Wyk, C., & Crouch, L. (2020)

5. Strategie zveřejňování dat

Pro zajištění dostupnosti a použitelnosti dat pro všechny zapojené aktéry (včetně tvůrců politik na všech úrovních, pracovníků předškolního vzdělávání a péče, zástupců obcí, výzkumných a akademických pracovníků, rodičů a širší veřejnosti) je zásadní efektivní zveřejňování dat. V plánech by měly být uvedeny jasné časové harmonogramy pro sběr, analýzu a zveřejnění dat, které aktérům umožní předvídat a plánovat související činnosti. Formáty, v nichž jsou data prezentována, musí být uživatelsky přívětivé, včetně vizualizací, jako jsou přehledy a výkazy, které zjednodušují interpretaci dat. Zapojení jednotlivých aktérů prostřednictvím konzultací a aktualizací zaručuje, že strategie šíření dat budou odpovídat jejich potřebám, což zvyšuje celkovou užitečnost systému ECEC-MIS. Strategie správy a šíření dat by měla rovněž zohledňovat specifické potřeby různých aktérů v nezbytně nutném rozsahu, relevanci dat (zaměření na důležitá a relevantní data pro každý subjekt), jejich použitelnost a také související náklady. Tím, že stát zajistí širokou dostupnost dat, může podpořit transparentnost, odpovědnost a informované rozhodování napříč celým sektorem předškolního vzdělávání a péče.

@UNICEF Česká republika

3 IMPLEMENTAČNÍ KROKY PRO ČESKOU REPUBLIKU

3.1 Aktuálně používané datové systémy

Aktuální praxe týkající se monitoringu a evaluace v předškolním vzdělávání a péči je podrobně popsána ve *Zprávě o současném systému a praxi monitorování a evaluace v oblasti předškolního vzdělávání a péče v České republice*¹⁶. Tato kapitola shrnuje pouze základní informace o shromažďovaných datech.

3.1.1 Zařízení předškolního vzdělávání a péče v gesci MPSV

Evidence dětských skupin

Všechny registrované dětské skupiny jsou na základě udělení oprávnění poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině a po splnění všech zákonných požadavků zapsány v elektronické Evidenci dětských skupin¹⁷.

Tato elektronická evidence poskytuje informace o celkovém počtu dětských skupin jednoho poskytovatele a jejich kapacitě, právní formě a sídle, o případném pozastavení nebo zrušení oprávnění. Tyto informace jsou volně přístupné veřejnosti.

Data předávaná dětskými skupinami

Informace o počtu dětí, které skutečně dětské skupiny navštěvují, by teoreticky bylo možné získat na základě žádostí o příspěvky na provoz dětských skupin. Žádost o příspěvek se podává na kalendářní rok, každý měsíc se posílá oznámení o obsazení kapacitních míst na základě smlouvy v předchozím měsíci. Vychází ze smluv uzavřených s rodiči dětí, které obsahují informace o obsazení kapacitního místa dle smlouvy (mj. datum narození dítěte a rozpis jeho docházky do dětské skupiny). Z žádostí o příspěvky je tedy teoreticky možné získat informace nejen o účasti dětí různého věku v předškolním vzdělávání a péči, ale také o době, kterou v zařízení podle smlouvy stráví. Tyto informace jsou pouze orientační, protože nepřítomnost dítěte není třeba hlásit, ledaže je v dětské skupině nahradí jiné dítě. Podle informací poskytnutých pracovníky MPSV však tato data nejsou k dispozici pro účely monitorování a evaluace. Financování je zajišťováno z různých zdrojů, tj. na MPSV podává žádost o příspěvek pouze část poskytovatelů. Některé dětské skupiny o příspěvky na provoz nežádají vůbec.

Současná situace proto neumožňuje sledovat složení dětí v dětských skupinách, zjišťovat jejich potřeby ani plánovat potřebné kapacity. To se však nyní mění. MŠMT a MPSV zahájily

16 Straková, J., Simonová, J., Holečková, P., Brožová, K. (2024). [Zpráva o současném systému a praxi monitorování a evaluace v oblasti předškolního vzdělávání a péče v České republice](#), UNICEF, Praha.

17 evidence.mpsv.cz/eEDS

spolupráci na analýzách kapacit s ohledem na demografickou situaci a její vývoj. Záhy mají být zveřejňovány i údaje o přibližných volných kapacitách v dětských skupinách.

Informace o procesu hodnocení kvality

Kritéria kvality jsou rozdělena do tří oblastí: (1) péče o dítě a naplňování jeho potřeb, (2) oblast personálního zajištění a (3) provozní zabezpečení.

Informace o procesu hodnocení kvality dětských skupin nejsou k dispozici a výsledky kontrol nejsou veřejně dostupné. Kontroly dodržování standardů kvality péče o děti v dětských skupinách probíhají jak na základě obdržených žádostí, tak na základě náhodného výběru dětských skupin. Kontroly provádějí zaměstnanci MPSV. Vzhledem k narůstajícímu počtu dětských skupin není kapacita inspekčních pracovníků MPSV dostačující. Dle nové legislativy budou kontroly spadat do gesce Úřadů práce.

3.1.2 Zařízení předškolního vzdělávání a péče v gesci MŠMT

Rejstřík škol a školských zařízení

MŠMT vede *Rejstřík škol a školských zařízení* s údaji o jejich kapacitě. Tento rejstřík je veřejně přístupný. Lze v něm vyhledávat a exportovat z něj seznamy škol.¹⁸

Data předávaná mateřskými školami a školami

Data o mateřských školách a přípravných třídách základních škol, která lze použít pro vytvoření strukturálních indikátorů, pocházejí z dokumentace vedené školami a mateřskými školami, z níž jsou data v agregované podobě pravidelně dvakrát ročně předávána MŠMT (data aktuální k 31. květnu a 30. září).

Shromažďovaná data zahrnují

- počet běžných a speciálních tříd,
- počet dětí podle druhu zdravotního postižení diagnostikovaného školským poradenským zařízením,
- počet dětí se znevýhodněním souvisejícím se socioekonomickým a kulturním statusem dítěte, který brání naplnění jejich vzdělávacích příležitostí na rovnoprávném základě s ostatními dětmi,
- počet dětí podle státního občanství, v případě cizinců podle režimu pobytu,
- a věkové složení dětí.

Jsou shromažďována data o přijímacím řízení do mateřských škol, tj. o podaných žádostech a počtu přijatých a zapsaných dětí podle věku.

Další shromažďovaná data se týkají pracovníků. Databáze obsahuje data o pedagogických pracovnících vykonávajících odbornou nebo metodickou činnost, o celkovém počtu učitelů, vedoucích pracovníků, ostatních pedagogických pracovníků a o počítačovém a jiném ICT vybavení škol.

Výkazy se vyplňují za jednotlivá pracoviště mateřské školy, kde proběhl zápis. Ve všech indikátorech týkajících se osob je uveden počet žen/dívek.

18 <https://isv.gov.cz/rssz/prehled>

Řadu užitečných informací lze získat od institucí předškolního vzdělávání a péče, které spadají pod MŠMT. Jak však uvádí *Zpráva o současném systému a praxi monitorování a evaluace v oblasti předškolního vzdělávání a péče v České republice*, některé důležité informace chybí a některá data nejsou poskytována v dostatečné kvalitě. Chybějí například data o docházce, stejně jako data o poplatcích spojených s navštěvováním zařízení předškolního vzdělávání a péče, snížení nebo prominutí úplaty nebo o převisu poptávky nad nabídkou, protože je k dispozici pouze počet žádostí, nikoli počet dětí.¹⁹

Data poskytovaná mateřskými školami a školami jsou k dispozici ve formě předdefinovaných tabulek ve Statistickém informačním systému Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.²⁰ Je prováděn systematický sběr statistických dat o mateřských školách a přípravných třídách a shromažďují se velké soubory dat o dětech a jejich učitelích, což umožňuje systematicky monitorovat a hodnotit řadu aspektů strukturální kvality. Sběr dat však lze i nadále zdokonalovat, aby bylo možné lépe monitorovat a hodnotit ještě více aspektů předškolního vzdělávání a péče. Bylo by také přínosné zajistit veřejnou dostupnost dat z výkaznictví pro další analytické využití na různých úrovních řízení společně s příslušnou dokumentací (podrobnější doporučení viz kapitoly 6 a 7 *Zprávy o současném systému a praxi monitorování a evaluace v oblasti předškolního vzdělávání a péče v České republice*).

Zpracování informací shromážděných Českou školní inspekcí

Kvalitu procesu v mateřských školách monitoruje zejména ČŠI podle kritérií Kvalitní školy. Ta jsou rozdělena do šesti oblastí: koncepce a rámec školy, pedagogické vedení školy, kvalita pedagogického sboru, výuka, vzdělávací výsledky a podpora žáků při vzdělávání (rovné příležitosti).

Inspekce se v jednotlivých zařízeních provádí v průměru jednou za šest let. Inspekční zprávy jsou veřejně dostupné v registru inspekčních zpráv.²¹ ČŠI rovněž zveřejňuje tematické zprávy, ve kterých zpracovává poznatky k vybraným aktuálním tématům.

Vybrané datové sady jsou veřejně dostupné na internetových stránkách ČŠI.²² Tato data jsou však užitečná jen v omezené míře, protože jsou uživatelsky nepřívětivá a neobsahují identifikátory, které by umožnily propojit jednotlivé datové sady mezi sebou.

3.1.3 Další zařízení

V současné době nejsou k dispozici žádná data o dalších zařízeních poskytujících předškolní vzdělávání a péči, která by bylo možné použít pro systematické monitorování a evaluaci. Dílčí informace, které jsou o těchto zařízeních k dispozici, jsou uvedeny ve *Zprávě o současném systému a praxi monitorování a evaluace v oblasti předškolního vzdělávání a péče v České republice v kapitole 2.3*.

19 Rodiče často podávají více žádostí [několik žádostí pro jedno dítě nebo podávají žádosti pro jedno dítě do různých zařízení].

20 <https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp>

21 <https://csicr.cz/cz/Registr-inspekcni-zprav>.

22 <https://opendata.csicr.cz/>

3.2 Nové právní rámce pro datové systémy v České republice

3.2.1 Dětské skupiny

Novela zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, která byla dne 27. března vyhlášena ve Sbírce zákonů jako zákon č. 84/2025 Sb. a která vstoupila v účinnost k 1. květnu 2025, přináší významné změny do systému sběru dat v dětských skupinách.

Podle novely zákona nedochází k žádným věcným změnám v Evidenci dětských skupin ani v datech, která jsou v ní shromažďována a obsažena. Významná změna nastává ve sběru dat pro účely přidělování příspěvků, konkrétně v tom, že se při hlášení obsazenosti kapacitních míst v dětských skupinách mají uvádět rodná čísla dětí, byla-li přidělena, nebo evropská čísla pojištěnce, byla-li přidělena. Jelikož se jedná o jedinečný identifikátor, umožní sledovat děti, které navštěvují dvě nebo více dětských skupin, a zajistí, že příspěvek na takové dítě bude poskytovatelům vyplacen adekvátně podle skutečné docházky dítěte. Měla by tak být vyloučena možnost poskytnutí příspěvku v plné výši dvěma nebo více dětským skupinám na totéž dítě (§ 20j).

Za druhé, a to je pro monitorování a hodnocení dětských skupin nejdůležitější, se nově přidává paragraf 13c, který stanoví povinnost poskytovatelů dětských skupin poskytovat anonymizovaná data o dětech, čekacích listinách a personálu dětských skupin. Konkrétně to znamená povinnost sdělit:

- celkový počet dětí,
- počet dětí ve stejném roku věku,
- rozsah obsazení jednotlivých kapacitních míst podle uzavřených smluv o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině,
- počet zájemců o umístění dítěte do dětské skupiny k 1. září daného kalendářního roku, kteří byli z kapacitních důvodů odmítnuti,
- počet pečujících osob,
- typ základního pracovněprávního vztahu a rozsah pracovní doby jednotlivých pečujících osob,
- dosažená odborná způsobilost pečujících osob,
- počet ostatních zaměstnanců a jejich pracovní zařazení.

Tato data bude třeba nahlásit MPSV do 15. října každého roku prostřednictvím stejné aplikace, která se bude používat pro zadávání dat pro účely poskytování příspěvků. Tato změna nabude účinnosti od roku 2026 (§ 13c zákona č. 247/2014, Sb.).

3.2.2 Mateřské školy

Novela školského zákona (č. 561/2004 Sb.), která je k únoru 2025 ve druhém čtení v Poslanecké sněmovně, by po schválení přinesla několik změn v souvislosti s provozem mateřských škol, které by měly pozitivní dopad na jejich monitorování a hodnocení.

Navrhuje se zásadní změna postupu pro stanovení spádových obvodů mateřských škol. V současné době spádové obvody stanovuje obecní vyhláška, aniž by bylo nutné stanovený spádový obvod nahlásit jiné instituci nebo obci či poskytnout jeho přesné grafické

znázornění. U některých obcí, zejména u těch, které samy mateřskou školu nezřizují, není spádový obvod stanoven vůbec. To znamená, že informace o spádových obvodech jsou jen zřídka dostupné vzdáleně a v některých případech jsou nejasné nebo neodpovídají skutečné situaci. Zatímco o spádových obvodech základních škol se České školní inspekci podařilo shromáždit data z 2066 vyhlášek jednotlivých obcí a zveřejnit je v mapě v podobě tzv. statistických spádových obvodů²³, o spádových obvodech mateřských škol žádné obdobné vzdáleně dostupné informace k dispozici nejsou (§ 178–179).

Navrhovaná změna by upravila způsob stanovení spádového obvodu, kdy by se namísto vydání obecní vyhlášky vytvořil zápis v registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN), který provozuje Český úřad zeměměřičský a katastrální. To by znamenalo, že by se spádové obvody stanovovaly a zapisovaly do registru stejným způsobem jako volební obvody, což je proces, který již obce znají, a to by vedlo k menší administrativní zátěži. Pro monitorování a hodnocení by to znamenalo, že údaje o všech spádových obvodech by byly k dispozici kdykoli a byly by přístupné elektronicky. Bylo by také možné generovat datové sady pro jakýkoli konkrétní spádový obvod z jiných orgánů státní správy, např. z údajů o sčítání lidu Českého statistického úřadu. To by mělo zásadní význam například pro sledování segregáčnických tendencí při stanovení spádových obvodů. Pokud bude tato novela schválena, měla by změna nabýt účinnosti 1. září 2025.

Druhou významnou navrhovanou změnou týkající se celého systému vzdělávání je zřízení *Informačního systému vzdělávání eEdu* a dvou kmenových registrů – registru dětí, žáků a studentů (registr žáků) a registru pedagogických a akademických pracovníků. V současné době MŠMT provozuje řadu informačních systémů a rejstříků, jako je například Rejstřík škol a školských zařízení nebo Statistická ročenka školství. Informační systém vzdělávání by měl sjednotit stávající informační systémy a umožnit snazší práci s daty v nich obsaženými a také poskytnout podklady pro vytvoření dvou nových kmenových registrů. Vytvoření tohoto informačního systému je obsaženo v novele zákona č. 111/1998 Sb., která byla schválena Poslaneckou sněmovnou v listopadu 2024 a v současné době čeká na schválení Senátem. Pokud bude novela přijata, měla by nabýt účinnosti 1. července 2025.

Návrh zákona o registrech ve vzdělávání, kterým se zřizují dva kmenové registry – registr žáků a registr pedagogických a akademických pracovníků – je v současné době (duben 2025) připomínkován Úřadem pro ochranu osobních údajů²⁴. Pokud by byl přijat v současné podobě, nahradil by ve spojení s Rejstříkem škol a školských zařízení současné informační systémy založené na pravidelném shromažďování výkazů (agregovaných dat) a dokumentace škol (individuálních dat). Rozsah dat by byl totožný s údaji, které se shromažďují v současné době, avšak díky centralizaci těchto dat do systému eEdu by se zlepšila jejich kvalita a účinnost i efektivita systému. Tento systém také představuje skvělou příležitost, jak celkově začít integrovat moduly týkající se předškolního vzdělávání a péče do vylepšeného datového systému (například stejné proměnné umožní sledovat situaci v celém systému PVP, jednotný identifikátor dítěte by umožnil sledovat průchod dítěte systémem již od nástupu do dětské skupiny).

Zmíněné kmenové registry by umožnily sledovat jednotlivé děti a pracovníky v rámci vzdělávacího systému prostřednictvím individuálního identifikátoru přiděleného každé osobě v okamžiku, kdy je zapsána do některého z registrů. Vytvořením centrálního datového systému by odpadla potřeba pravidelného sběru statistických dat (jako je tomu u současných výkazů), protože systém by vždy zobrazoval přesná data v reálném

23 [Česká školní inspekce – Mapa statistických spádových obvodů](#)

24 <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/msmt-a-uouu-dospeli-v-ramci-zakona-o-registrech-ve>

čas a umožňoval jejich extrakci a analýzu. Vytvoření těchto registrů má zásadní význam pro implementaci monitorovacího a evaluačního rámce vytvořeného pracovní skupinou pro tento projekt TSI, neboť by mělo odstranit řadu problémů týkajících se kvality nebo dostupnosti dat, které v současné době brání důkladnému monitorování a hodnocení (mělo by například zpřesnit monitorování poptávky prostřednictvím sledování počtu jednotlivých dětí nikoli přihlášek nebo umožnit monitorování participace ohrožených skupin). Pokud bude tato novela přijata, měla by nabýt účinnosti 1. září 2026.

Vizuální přehled změn v dostupnosti dat mezi aktuálním stavem a navrhovanou legislativou pro jednotlivé druhy předškolního vzdělávání a péče naleznete v následující tabulce.

Druh dat	Dětské skupiny – aktuální stav	Dětské skupiny – návrh r. 2026	Mateřské školy – aktuální stav	Mateřské školy – návrh
Data o zařízení	✓	✓	✓	✓
Individuální data o dětech	✗	✗	✓	✓
Individuální data o pracovnících	✗	✗	✗	✓
Agregovaná data o dětech	✗	✓	✓	✓
Agregovaná data o pracovnících	✗	✓	✓	✓
Data v reálném čase	✗	✗	✗	✓

3.3 Doporučení

Doporučení pro vývoj integrovaného datového systému a souvisejících procesů vznikají v situaci, kdy MPSV a MŠMT vyvíjejí vlastní datové systémy. MŠMT připravuje portál Informační systém vzdělávání (e-EDU portál), který aktuálně obsahuje rejstřík škol a školských zařízení a rejstřík školských právnických osob. Očekává se, že tyto rejstříky budou v budoucnu doplněny o kmenový registr dětí, žáků a studentů a kmenový registr pedagogických a akademických pracovníků. MPSV by mělo vyvinout datový systém, který by měl od r. 2026 sbírat jednou ročně (k 30. 9.) data o dětech, naplnění kapacit a personálním zabezpečení od všech dětských skupin, tedy i těch, které nepobírají příspěvky od státu. Tento datový systém bude zároveň zajišťovat výplatu státních příspěvků dětským skupinám, které je pobírají, čímž se svými funkcemi odlišuje od systému MŠMT.

I s tímto vědomím se však členové pracovní skupiny projektu TSI shodovali na tom, že je třeba vytvořit jednotný evaluační a monitorovací rámec pro všechna zařízení předškolního vzdělávání a péče. Zároveň skutečnost, že vznikají oddělené datové systémy, ze kterých budou čerpána data pro indikátory, byla většinově vnímána jako nedostatek. Velký důraz byl kladen na to, aby byl od počátku zajištěn snadný převod dat mezi oběma systémy a aby se systémy postupně sbližovaly s tím, že by v budoucnu ideálně mělo dojít k jejich propojení. S touto vizí byla koncipována následující doporučení, i když jsme si vědomi toho, že propojování systémů je komplikováno skutečností, že systém MPSV plní ještě jiné účely než systém MŠMT, neboť shromažďuje podklady pro vyplácení příspěvků, jak bylo uvedeno výše.

Zároveň v oblasti správy dat dochází ke dvěma významným změnám. Tou první je vznik Digitální a informační agentury (DIA). Jde o ústřední správní úřad, který funguje jako organizační složka státu a má na starosti informační systémy veřejné správy. Věnuje se také oblasti správy dat a otevírání dat tak, aby data shromažďovaná veřejným sektorem, která nejsou neveřejná, byla veřejnosti poskytnuta. Druhou změnou je implementace předpisu o správě dat – nařízení EU, které má usnadnit sdílení osobních i neosobních dat v rámci zemí EU.

3.3.1 Správa datových systémů

Soulad s evropským aktem o správě dat a nařízením o datech

Doporučujeme, aby při dalších úpravách datových systémů bylo přihlášeno ke změnám, které tato nařízení zavádějí (např. zavedení technických a organizačních opatření na ochranu dat – anonymizace, pseudonymizace, bezpečné zpracování, nastavení transparentních a neutrálních mechanismů pro správu přístupu k citlivým údajům).

Součinnost s DIA

Doporučujeme, aby MŠMT a MPSV veškeré plánované kroky v oblasti správy datových systémů konzultovalo s DIA.

Dostupnost primárních dat

Doporučujeme, aby při vývoji datových systémů byl uplatňován požadavek přístupu k primárním datům (aktuálně se setkáváme s tím, že v situacích, kdy systémy provozuje externí subjekt, není přístup k primárním datům zajištěn).

Koordinace správy datových systémů mezi státními orgány navzájem a mezi státními a samosprávnými orgány

Předpokladem pro zajištění co nejvyšší kvality a kompatibility získaných dat a zamezení duplicitám je transparentní spolupráce mezi rezorty odpovědnými za sběr dat. V současném nastavení dochází například k situaci, kdy školy některá data vykazují opakovaně pro různé subjekty, což je demotivující a neefektivní. Výsledkem koordinace by mělo být mj. to, aby se v oblasti veřejné správy data zadávala do systému jen jednou, přičemž přístup k nim by měly všechny příslušné orgány.

Zde může spolupráce obou rezortů probíhat například formou mezirezortní pracovní skupiny, jejímž úkolem by bylo koordinovat aktivity související s monitorováním a evaluací, připravovat společné strategie a zajišťovat vzájemnou komunikaci.

Zároveň je velmi důležitá i výměna relevantních dat mezi všemi rezorty. Pro výpočet některých indikátorů jsou například typicky důležitá demografická data.

Zajištění sběru, managementu a archivace dat a metadat

Proces sběru, správy a archivace dat a metadat musí být organizován a zabezpečen tak, aby bylo možné zaručit jejich integritu a dostupnost pro další analýzu a vyhodnocování. Z toho vyplývá, že je třeba zajistit kvalitu dat během sběru a jejich správné zpracování, ukládání a archivaci.

Ideálně by sběr měl probíhat ve všech zařízeních ve stejné aplikaci. To je aktuálně plánováno pro datový systém MPSV; mateřské školy dosud pro správu dat používají různé komerčně dostupné aplikace.

Kompatibilita datových systémů

Do doby, než budou data sbírána a spravována způsobem, který umožní jednorázové vložení dat do systému a jejich následné sdílení mezi oprávněnými osobami a organizacemi, je důležité zajistit kompatibilitu jednotlivých datových systémů, aby bylo možné sbíraná data sdílet. To typicky zahrnuje jednotný systém a pojmenování proměnných a indikátorů v celé věkové kategorii 0–6 a shromažďování dat ve všech zařízeních ve stejných termínech. Je především nutné vytvořit jednotný identifikátor osoby, který umožní propojení dat, a tedy i sledování postupu jednotlivých dětí systémem napříč všemi stupni PVP. Možnost sledovat průchod dětí vzdělávacím systémem (včetně celého systému předškolního vzdělávání a péče) je nezbytná pro řadu analýz ohledně fungování systému PVP, které v současné době chybějí.

Vyřešena musí být rovněž průběžná aktualizace dat v obou datových systémech, to je velmi důležité zejména v případě kapacit. V současné době se například setkáváme s tím, že některé údaje o kapacitách MŠ nejsou aktuální.

Při vytváření systému MPSV, který bude shromažďovat data o dětských skupinách, je důležité se co nejvíce přiblížit systému MŠMT. Proto se v této fázi jeví jako vhodné v první řadě ověřit, zda jsou data monitorovaná a sbíraná ve školském systému relevantní i pro dětské skupiny, a následně je překlopit do systému MPSV. Při vyvíjení vlastní datové sady hrozí, že oba resorty budou sbírat stejná nebo podobná data, ale poněkud odlišným způsobem, takže výstupy nebudou porovnatelné. Zároveň ovšem platí, že je třeba pro oba typy zařízení zahájit sběr dat, která dosud sbírána nejsou (viz monitorovací a evaluační rámec), což v některých případech vyžaduje změnu legislativy.

Otevřenost datových systémů

Systém správy dat by měl umožnit, aby data shromážděná, vytvořená nebo financovaná orgány veřejné správy (označovaná také jako informace veřejného sektoru) byla po splnění licenčních podmínek bezplatně dostupná pro opakované použití za jakýmkoli účelem. To následně může přispět k lepší informovanosti a umožnit rodičům, zřizovatelům, provozovatelům a dalším zúčastněným aktérům se rozhodovat na základě dat. Je rovněž důležité, aby data zpřístupněná pro účely dalších analýz byla řádně dokumentována a obsahovala všechny identifikátory, které případně umožní vzájemné propojování datových souborů. Téma dostupnosti zahrnuje i uživatelská rozhraní, která by měla umožňovat snadné používání dat širokému spektru uživatelů (viz 2). Je možno samozřejmě uvažovat i o sofistikovanějších modelech, které poskytnou výhled do budoucnosti.

Datové systémy musí být vyvíjeny tak, aby bylo možné je průběžně inovovat podle aktuálních potřeb.

3.3.2 Struktura datových systémů

Klíčové indikátory

Vývoj systému předškolního vzdělávání a péče by měl být systematicky monitorován prostřednictvím jednotné sady indikátorů. Klíčové indikátory jsou navrženy v dokumentu Monitorovací a evaluační rámec pro předškolní vzdělávání a péči v České republice, včetně podrobnější specifikace a zdůvodnění pro jejich sběr. Pro část indikátorů jsou data již sbírána a také vykazována (jak je uvedeno v příloze č. 1 Monitorovacího a evaluačního rámce pro předškolní vzdělávání a péči v České republice); pro sběr a vykazování dat potřebných pro konstrukci některých indikátorů budou nutné legislativní změny. Do výběru finální sady indikátorů by měli být zapojeni všichni relevantní aktéři, jako jsou pedagogové, pečující osoby, rodiče, zřizovatelé, poskytovatelé a další.

Revize systému a aktualizace

Klíčové indikátory je třeba pravidelně revidovat tak, aby zohledňovaly krátkodobé i dlouhodobé cíle vzdělávací politiky a sociálních politik na národní i mezinárodní úrovni a braly v úvahu hlavní strategické dokumenty pro sektor předškolního vzdělávání a péče, včetně mezinárodních závazků, ke kterým se Česká republika přihlásila.

Zapojení všech aktérů realizujících předškolní péči a vzdělávání do systému sběru dat

Do monitorování a evidence předškolního vzdělávání a péče je třeba zahrnout všechny aktéry poskytující služby v tomto sektoru, bez ohledu na jejich typ. Zapojením všech typů služeb bez ohledu na to, zda jsou veřejné, soukromé nebo neziskové, vznikne komplexní obraz o stavu předškolního vzdělávání a péče. Je nutno stanovit základní sadu dat, která se budou sbírat od všech typů zařízení tak, aby se nejednalo o neúměrnou zátěž, a také připravit taktiku, jak zařízení ke sběru dat motivovat.

Analytické nástroje

Součástí datových systémů by měly být základní analytické nástroje, které umožní vykazování klíčových indikátorů a přípravu základních analýz. Systém by např. mohl generovat odhad budoucí poptávky po kapacitách, který by byl k dispozici zřizovateli či osobám s rozhodovací pravomocí.

Lze uvažovat o dvou úrovních:

Základní scénář (nízká složitost a náklady):

Tento přístup nevyžaduje vývoj speciálního prognostického modelu. Odhad budoucích nároků na kapacitu se opírá o stávající administrativní data a jednoduchá meziroční srovnání. Jedná se o rychlý a relativně levný způsob, jak získat základní informace.

Pokročilejší scénář (vyšší složitost a náklady):

Předpokládá zavedení cíleného prognostického modelu, který na základě administrativních dat tvoří podrobněji strukturované a potenciálně přesnější prognózy. Tento přístup je sice náročnější na zdroje, ale umožňuje lepší plánování a rozhodování.

V obou scénářích by měly být k dispozici nástroje pro sledování aktuálního stavu a trendů na národní i regionální úrovni i na úrovni jednotlivých obcí s rozšířenou působností.

Při zpřístupňování dat je samozřejmě nutno vždy zvažovat míru anonymizace a potenciální nežádoucí dopady některých informací (zveřejňování podílu žáků se socioekonomickým znevýhodněním nebo žáků s odlišným mateřským jazykem v zařízeních předškolního vzdělávání a péče by například mohlo posílit segregáční tendence).

Zobrazovací nástroje

Součástí systému by mělo být uživatelské rozhraní, které umožní vizualizaci a interpretaci dat, a zpřístupní tak získané informace širokému spektru uživatelů včetně laické veřejnosti. Získaná data by měla být součástí standardních otevřených dat poskytovaných státní správou.

3.3.3 Systém sběru dat

Zajišťování kvality dat

Je důležité, aby sbíraná data měla co nejvyšší kvalitu. Je proto nutné vymezit vhodné nástroje, které mají být ke sběru dat použity, a připravit podrobné metodiky, včetně stanovení časového rámce a technických aspektů sběru dat. Metodické materiály i příslušná školení by měla být dostupná také on-line, k dispozici by rovněž měl být funkční helpdesk. Podpora i kvalita dat se budou zajišťovat snáze, pokud budou všechna zařízení pro sběr a ukládání dat používat stejnou aplikaci (viz výše). Zároveň by měly probíhat automatické kontroly dat již při zadávání. Nastavení automatických kontrol by měla předcházet důkladná kontrola úředníky, ze které bude možné vycházet při odhalování možných chyb a nastavování automatických kontrol.

Důraz na kvalitu dat pro procesní indikátory

Sběr dat pro procesní indikátory je třeba zajistit obdobnou inspekční činností s jasně stanovenými parametry (např. četnost, posuzovaná kritéria – viz např. monitorovací a evaluační rámec, kvalifikovanost inspekčních pracovníků) ve všech zařízeních předškolního vzdělávání a péče. S tím souvisí v první řadě potřeba vytvořit nezbytné kapacity pro inspekční činnost v dětských skupinách a sousedských dětských skupinách. Procesní data by se měla stát nedílnou součástí datových systémů, aktuálně v nich ale zahrnuta nejsou.

Využití různých metod a přístupů při sběru dat

Vhodné je rovněž zavedení dalších mechanismů sběru dat, jako jsou šetření mezi rodiči a dětmi, sebehodnotící nástroje pro personál zařízení předškolního vzdělávání a péče pečující osoby a tematické studie zaměřující se na specifické aspekty předškolního vzdělávání a péče ve věkové skupině 0–6 let. Data by měla být systematicky využívána k vyhodnocování dopadů opatření vzdělávací politiky.

Snížení administrativní zátěže

Formuláře pro vykazování by měly být co nejjednodušší a co nejvíce standardizované. Pro sběr dat by měly být dostupné i mobilní aplikace. Za účelem snížení zátěže by měly být v co nejvyšší míře využívány již existující datové zdroje (např. registr obyvatel, rejstřík škol).

Podpora mechanismů sebehodnocení

Správní i kontrolní orgány by měly podporovat využívání existujících nástrojů a dat sloužících k sebehodnocení na úrovni zařízení a obcí. K využití v rámci jednotlivých zařízení by měla být k dispozici pestrá sada kvalitních autoevaluačních nástrojů. Některé autoevaluační nástroje nabízíme v balíčku nástrojů pro obce.

Definice pojmu „dítě se zvýšenou potřebou podpory“

V sektoru MŠMT je zaveden pojem „dítě se speciálními vzdělávacími potřebami“. Takové dítě potřebuje k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv podpůrná opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte. Podpůrná opatření spočívají v poradenské pomoci, úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod, použití kompenzačních pomůcek a speciálních učebních pomůcek, využívání specifických komunikačních systémů, využití asistenta pedagoga nebo dalšího pracovníka a poskytování vzdělávání nebo služeb v stavebně nebo technicky upravených prostorách.

V sektoru dětských skupin dochází k zavádění pojmu „dítě se specifickými potřebami“. Metodika pro děti se specifickými potřebami, kterou v roce 2022 připravilo MPSV, vymezuje konkrétní typy specifických potřeb, nezabývá se ale obecným vymezením pojmu „dítě se specifickými potřebami“.

V zájmu kontinuity a kvalitního monitorování a evaluace doporučujeme přípravu jednotného vymezení pojmu v obou sektorech, které zohlední specifika mladší věkové skupiny (složitější diagnostika, potřeby nejsou jen vzdělávací apod.).

3.3.4 Zabezpečení a ochrana dat

Ochrana citlivých dat

Při nakládání s daty je nutné zajistit jejich bezpečnost. Zároveň je důležité zavést anonymizační procesy, které umožní dostupnost dat pro další analýzy, a to v individuální i agregované podobě.

Přístupová práva

Je důležité vhodně nastavit víceúrovňový systém přístupu k datům podle role příslušného subjektu (např. ministerstvo, obecní/městský úřad, školy, rodiče, výzkumné organizace, veřejnost). Přístupy by měly být zřízeny pro všechny relevantní úrovně veřejné správy, vedle státních úřadů také pro obce, aby měly potřebná data o zařízeních na svém území.

3.3.5 Budování kapacit

Pro efektivní práci se získanými daty je na všech úrovních nutné mít k dispozici kvalifikované pracovníky. Jejich kvalifikace by měla zahrnovat dovednosti potřebné k efektivnímu sběru a analýze dat a rovněž k interpretaci a využití výsledků při zlepšování stávající praxe. Je proto nutné pracovat na budování kapacit příslušných aktérů, aby byli schopni využívat data ke každodennímu plánování, monitoringu i flexibilnímu zajišťování potřebných kapacit v zařízeních předškolního vzdělávání a péče.

3.3.6 Další doporučení k získávání dat

Budování datových systémů na pravidelný sběr a zpracování statistických dat samozřejmě nepředstavuje jediný úkol související se systémem indikátorů navrhovaných v monitorovacím a evaluačním rámci a jejich využíváním ke kontinuálnímu zlepšování předškolního

vzdělávání a péče. Níže uvádíme další podněty z pracovní skupiny, které se k získávání a využívání dat váží.

Zapojení do mezinárodních výzkumů v sektoru předškolního vzdělávání a péče

Mezinárodní organizace (typicky OECD) organizují srovnávací mezinárodní šetření zaměřená na předškolní vzdělávání a péči. Zaměřují se například na porovnání charakteristik personálu²⁵, který předškolní vzdělávání a péči v jednotlivých zemích zajišťuje, nebo na hodnocení dětí ve věku 5 let, u kterých měří počáteční gramotnost, počáteční matematickou gramotnost, seberegulaci, empatii a důvěru a prosociální chování.²⁶ Zapojení ČR do těchto šetření by umožnilo srovnávat kvalitu předškolního vzdělávání a péče v ČR s obdobnými indikátory v zahraničí a napomohlo monitoringu a evaluaci na úrovni systému.

Pravidelná diagnostika dětí v zařízeních předškolního vzdělávání a péče v určitém věku

Doporučujeme zvážit, zda by v zařízeních předškolního vzdělávání a péče neměla v určitém věku (např. 5 let) probíhat systematická profesionální diagnostika dětí zjišťující jejich školní připravenost. Takto získaná data by umožnila monitorovat stav a vývoj systému předškolního vzdělávání a péče. Zároveň by mohla být využita jako základ pro individuální práci s dětmi, zejména s dětmi s potřebou podpory. Větší individuální podpora dětí v zařízeních předškolního vzdělávání a péče bude důležitá i ve vztahu k záměru eliminovat odklady školní docházky. Tento záměr se může zdařit pouze, pokud budou zařízení předškolního vzdělávání a péče cíleněji připravovat děti (zejména děti s potřebou podpory) na přechod do základní školy.

Předávání dat o dětech mezi zařízeními předškolního vzdělávání a péče a základními školami

Za účelem zajištění efektivnější péče o jednotlivé děti a jejich přípravy na zahájení povinné školní docházky se jeví jako užitečné standardizovat přenos informací o dětech a jejich potřebách mezi jednotlivými zařízeními, typicky mezi dětskými skupinami a mateřskými školami a mezi mateřskými a základními školami.

Veřejné databáze zařízení předškolního vzdělávání a péče a chův

Je důležité, aby informace o zařízeních předškolního vzdělávání a péče byly veřejně dostupné rodičům a obsahovaly podrobné informace o dostupné péči (typicky o specifických službách některých zařízení, např. péče o děti s konkrétními speciálními potřebami v některých zařízeních předškolního vzdělávání a péče). Velká poptávka je po databázích chův. I zde by měly být podrobnější informace o poskytované péči a její kvalitě.

25 viz např. OECD TALIS – Starting Strong <https://www.oecd.org/en/about/projects/starting-strong-talis.html>

26 Mezinárodní studie raného vzdělávání a pohody dětí International Early Learning and Child Well-being Study (IELS) <https://www.oecd.org/en/about>

PŘÍLOHA Č. 1

CHECKLIST FUNKČNOSTI SYSTÉMŮ ECEC-MIS

Kategorie	Kontrolní seznam
1. Architektura systému a infrastruktura	➤ Systém je navržen tak, aby umožňoval sběr, ukládání a analýzu jak strukturálních indikátorů (např. kvalifikace personálu, poměr počtu dětí a pracovníků, kapacita zařízení, bezbariérový přístup), tak procesních indikátorů (např. výukové postupy, zapojení dětí, zapojení rodičů), jak jsou definovány v Monitorovacím a evaluačním rámci ➤ Systém obsahuje samostatné moduly pro každou klíčovou oblast rámce: ✓ Přístup a inkluze (indikátory A1-A3, např. podíl zapsaných dětí, využití kapacit, sledování sociálního znevýhodnění) ✓ Kvalita pracovníků (indikátory S1-S5, např. kvalifikace, profesní rozvoj, mzdové referenční hodnoty) ✓ Program vzdělávání a péče a vzdělávací prostředí (indikátory C1-C4, např. sladění programu vzdělávání a péče, podpora při přechodu do jiného zařízení, stimulační prostředí) ✓ Správa a financování (indikátory G1-G3, např. sledování výdajů, zdroje financování, strategické plánování) ✓ Hodnocení a monitorování (indikátory E1-E3, např. mechanismy sběru dat, standardy kvality, pravidelná zpětná vazba) ➤ Systém podporuje víceúrovňovou agregaci dat (zařízení, místní, regionální, národní) v souladu se strukturou vykazování podle rámce ➤ Systém obsahuje moduly pro různé typy dat, např.: ✓ Modul pro zapojení rodičů, který zahrnuje digitální portály pro rodiče, které jim umožňují: ✓ Přístup k datům o výsledcích daného zařízení (E3.P.6) ✓ Poskytování zpětné vazby o službách PVP (E3.P.3) ✓ Sledování pokroků v rozvoji dítěte (C1.P.2, C3.P.2) ✓ Modul sebehodnocení a evaluace zařízení (S1. P.2)

2. Sběr a integrace dat	➤ Systém obsahuje standardizované digitální formuláře pro všechny indikátory (např. A1.S.1-A3.S.8, S1.S.1-S5.S.3, C1.S.1-C4.S.2 apod.), což zajišťuje jednotnost napříč institucemi ➤ Systém je integrován s národními databázemi (např. statistikami práce, údaji ze sčítání lidu, záznamy o vzdělání), ze kterých čerpá indikátory jako: ✓ A1.S.7 (míra zaměstnanosti matek s malými dětmi) ✓ S3.S.1-S3.S.3 (mzdové referenční hodnoty zaměstnanců) ✓ G2.S.1-G2.S.3 (sledování výdajů na PVP) ➤ Systém je propojen se systémy zápisu do základních škol, aby bylo možné sledovat indikátory související s přechodem dětí do jiného zařízení (řada C2, např. C2.P.1-C2.P.5) ➤ Systém obsahuje specializovaná datová pole pro sledování nejzranitelnějších skupin: ✓ Sociálně znevýhodněné děti (A3.S.1, A3.S.5) ✓ Děti se specifickými potřebami (A3.S.2) ✓ Děti s odlišným mateřským jazykem (A3.S.3) ➤ Systém umožňuje aktualizace v reálném čase nebo v pravidelných intervalech (denně/týdně pro docházku, ročně pro strukturální data), a zajišťuje tak včasné vykazování
3. Kvalita a validace dat	➤ Systém automaticky označuje chybějící nebo nekonzistentní data (např. zápis nad kapacitu, záporné počty absencí) ➤ Reflektuje pravidla křížové validace (např. zajištění shody počtu kvalifikovaných pracovníků s vykázanou kvalifikací) ➤ Sleduje úplnost dat pro každý indikátor (např. upozorňuje na místa, kde ještě nejsou shromážděna data pro „vízi do budoucnosti“) ➤ Umožňuje schvalovací postupy, v rámci nichž může vedení zařízení, místní úřady a vnitrostátní orgány data před jejich konečným odesláním ověřit
4. Zabezpečení a kontrola přístupu	➤ Systém přiděluje přístup na základě různých rolí: ✓ Uživatelé na úrovni zařízení (zadávaní docházky, kvalifikace zaměstnanců, zápis dětí) ✓ Administrátoři na lokální úrovni (monitoring dodržování postupů, ověřování dat, vytváření místních výkazů) ✓ Tvůrci národních politik (analýza trendů, alokace finančních prostředků, stanovení referenčních hodnot) ✓ Systém šifruje citlivé údaje (např. identifikační údaje dítěte, socioekonomický status rodiny) ➤ Systém udržuje auditní protokoly, aby bylo možné sledovat, kdo k datům přistupoval nebo je upravoval (důležité pro E3.P.6 ohledně transparentnosti zpětné vazby)

5. Reporting a podpora při rozhodování	➤ Systém generuje předdefinované výkazy pro každou část rámce (Přístup, Pracovníci, Program vzdělávání a péče apod.) ➤ Poskytuje interaktivní přehledy, které zobrazují např.: ✓ Mezery v počtu zapsaných dětí (A1.S.4, A1.S.5) ✓ Míru kvalifikace pracovníků (S1.S.1-S1.S.2) ✓ Metriky inkluze (A3.S.1-A3.S.8) ✓ Možnosti sledování rozvoje pracovníků ✓ Sledování indikátorů S2.P.1-S2.P.3 (hodiny odborného rozvoje, potřeby vzdělávání, sebehodnocení) ✓ Obsahuje záznamy o certifikacích (S1.S.1-S1.S.2) a propojení se mzdovými referenčními hodnotami (S3.S.1-S3.S.3) ✓ Podporuje supervizi a mentoring (S4.P.1, S5.P.4) ✓ Nástroje pro implementaci programů vzdělávání a péče ✓ Obsahuje šablonu záznamu z náslechu pro účely hodnocení kvality procesů ➤ Umožňuje porovnání dat (porovnání zařízení, krajů nebo národních trendů) ➤ Zahrnuje prognostické nástroje (např. odhad budoucí poptávky na základě porodnosti) ➤ Výkazy lze exportovat do různých formátů (Excel, PDF, CSV), aby mohly sloužit k analýze relevantních politik
6. Výkon a optimalizace systému	➤ Systém zvládá zpracovávat velký objem dat (např. roční aktualizace zápisů, denní záznamy o docházce) ➤ Poskytuje rychlou odezvu na dotazy, aby bylo možné provádět monitoring v reálném čase (např. sledování absencí) ➤ Součástí systému je automatické ladění výkonu (např. optimalizaci databázových dotazů pro velké soubory dat). ➤ Automatizuje cykly zlepšování kvality ✓ Podle mezer v indikátorech doporučuje vhodná opatření ✓ Podporuje sebehodnocení na úrovni zařízení (E3.P.1, E3.P.2) ✓ Podporuje oznámení týkající se monitorování v reálném čase, upozorňuje na kritické problémy (např. náhlý propad v docházce, nedostatek personálu) ✓ Odesílá příslušným aktérům automatická oznámení o nutnosti intervence
7. Shoda s předpisy a regulační normy	➤ Systém je navržen v souladu s pokyny UNESCO pro systémy EMIS a národními vzdělávacími politikami, aby sběr dat a jejich vykazování splňovaly mezinárodní standardy. ➤ Existují jasné zásady uchovávání dat v souladu s principy GDPR, které stanoví, jak dlouho se různé typy dat uchovávají, zajišťují soulad s právními požadavky a zabráňují zbytečnému hromadění dat. ➤ Systém umožňuje bezpečný a automatizovaný přenos požadovaných dat mezinárodními organizacím (např. EU, UNESCO UIS, Světové banky, OECD) pro účely srovnávání a přípravu zpráv. ➤ Systém udržuje auditní stopu a uchovává záznamy o tom, kdo k datům přistupoval nebo je upravoval, čímž zajišťuje transparentnost a jasné vymezené odpovědnosti.
8. Údržba systému a podpora	➤ Zaměstnanci ministerstev odpovědní za data o předškolním vzdělávání a péči jsou vyškoleni v tom, jak systém efektivně používat, včetně zadávání dat, jejich ověřování a vykazování. ➤ K dispozici je specializovaný tým, který zajišťuje průběžnou údržbu, aktualizace systému a uživatelskou podporu a zajišťuje rychlé řešení problémů. ➤ Mechanismus zpětné vazby od uživatelů (např. helpdesk, systém online podpory) umožňuje uživatelům hlásit problémy a žádat o vylepšení systému. ➤ Systém se drží strukturovaného plánu aktualizací, který zajišťuje, že implementace bezpečnostních opatření, vylepšení výkonu a nových funkcí nenaruší každodenní provoz.

PŘÍLOHA Č. 2

CHECKLIST PRO POSOUZENÍ NÁRODNÍHO DATOVÉHO SYSTÉMU PRO ŘÍZENÍ PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A PÉČE

Pro úředníky MPSV a MŠMT odpovědné za předškolní vzdělávání a péči.

1. Rozsah a úplnost dat

- ✓ Sbírá systém data o strukturální kvalitě (např. kvalifikace pracovníků, poměry počtu dětí a pracovníků, programy vzdělávání a péče, infrastruktura)?
- ✓ Shromažďuje systém data o procesní kvalitě (např. výukové postupy, zapojení dětí, interakce)?
- ✓ Spravuje systém administrativní data (např. zápisy, docházka, financování, personál)?
- ✓ Jsou do sběru dat zahrnuti soukromí i veřejní poskytovatelé předškolního vzdělávání a péče?
- ✓ Umožňuje systém získávat zpětnou vazbu od rodičů i sebehodnocení pracovníků a zařízení?
- ✓ Pokrývá systém všechny typy zařízení a celou věkovou skupinu (rozsah 0-6 let)?

2. Sběr dat a propojení

- ✓ Je k dispozici centralizovaná digitální platforma pro sběr a ukládání dat?
- ✓ Jsou nástroje pro sběr dat standardizovány u všech poskytovatelů předškolního vzdělávání a péče?
- ✓ Je systém schopen integrovat data z více zdrojů (např. zdravotnictví, sociální služby, vzdělávání)?
- ✓ Umožňuje systém aktualizaci dat v reálném čase nebo v pravidelných intervalech?
- ✓ Zahrnují metody sběru dat jak městské, tak venkovské oblasti, a to jak na úrovni zařízení, tak i obecních, regionálních a státních orgánů?

3. Kvalita a validace dat

- ✓ Zahrnuje systém automatické kontroly chybějících nebo nekonzistentních dat?
- ✓ Obsahuje systém proces validace dat, který před zavedením do systému zajistí jejich přesnost?
- ✓ Umožňuje systém ověření dat místními/regionálními úřady?
- ✓ Jsou zavedeny mechanismy sledování a řešení chyb při zadávání dat?

4. Přístupnost a zabezpečení dat

- ✓ Mají oprávnění uživatelé (např. úředníci ministerstev, tvůrci politik) bezpečný přístup k příslušným datům?
- ✓ Využívá systém k ochraně citlivých informací uživatelské role a oprávnění?
- ✓ Jsou zavedeny zásady ochrany údajů (v souladu s národními/mezinárodními právními předpisy o ochraně osobních údajů)?
- ✓ Lze agregovaná data snadno sdílet za účelem provádění výzkumu a tvorby politik?
- ✓ Jsou zavedeny systémy zálohování a obnovy, které zabraňují ztrátě dat?

5. Reporting a podpora při rozhodování

- ✓ Je systém schopen generovat vlastní přehledy klíčových indikátorů (např. kvalifikace učitelů, výsledky dětí)?
- ✓ Je možné zobrazovat přehledy s vizualizací dat v reálném čase?
- ✓ Podporuje systém analýzu trendů jako podklad pro politická rozhodnutí?
- ✓ Lze data propojit s plánováním rozpočtu a přidělováním zdrojů?
- ✓ Používají se data ke sledování pokroku při plnění národních a mezinárodních cílů (např. OECD, cíl udržitelného rozvoje EU 4.2 týkající se předškolního vzdělávání a péče)?

6. Budování kapacit a udržitelnost

- ✓ Jsou zaměstnanci ministerstva vyškoleni v oblasti správy a analýzy dat?
- ✓ Je sestaven specializovaný tým odpovědný za údržbu a zlepšování systému?
- ✓ Má systém plán dlouhodobé udržitelnosti (např. financování, technická podpora)?
- ✓ Je zaveden mechanismus zpětné vazby, aby uživatelé měli možnost navrhnout zlepšení?
- ✓ Podporuje systém pravidelné revize a aktualizace, které mu umožňují reflektovat změny v požadavcích?

Regionální kancelář UNICEF pro Evropu a střední Asii

Routes des Morillons 4, CH-1211, Ženeva

Facebook: /unicefeca

Instagram: /unicefecaro

Twitter: @UNICEF_ECA

Website: www.unicef.org/eca

© Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)
Květen 2025

unicef
pro každé dítě

Financováno
Evropskou unií